

nicas æquo ac lubenti animo effem mutaturus. Annuentem me, coram se tonderi iussit; cumque significarem ego, rasum huiusmodi caput Sinicis vestibus haud admodum congruere, suas ipsemet extraxit ocreas, meque induere voluit, pileolum quoque suum Tartaricum capiti meo imposuit, epulo excepit, datisque patentibus literis ad antiquam meam stationem, templumque nostrum ac domum nobilissimæ urbis Hangcheu abire permisit. Plurimas ad Kinhoa acceperunt à fortissimo Præfecto clades Tartari, quia majoribus tormentis assidue in illos sæviebat: unde eos castra longius figere coëgit. Demum & illi ex Metropoli maiora tormenta adduxere, quibus mœnia disjicientes, urbem tandem occuparunt, totamque ferro ac igne misere vastarunt. Ipse Præfectus, ne in Tartarorum manus perveniret, cum tota familia seipsum combussit, dolio tormentarii pulveris admovent ignem intra palatium in quo habitabat.

*Tartari
Fokien
Provinciam
occupant
facillime.*

Fokien Provincia à tribus Provinciis, Quangtung nimirum, Kiangsi, ac Chekiang, continuis separatur montibus; per quos ut ingrediaris, trium dierum iter est asperissimum; altissimi undique colles, ac profundissimæ valles, horridique calles, famosis Græcorum Thermopylis sive Tauri jugis aut difficiliores, aut æquales fortasse. Erat facilis defensio, si vel pauci rustici asperiora occupassent loca, aut vias rescissionibus aliquibus impedivissent: sed Tartarorum metus adeo Sinarum animos occupaverat, ut vel equorum aspectum non ferrent. Nudos ergo à præsidio montes fugientes relinquunt Sinæ, quos vel ita vacuos ac non custoditos summa superarunt difficultate Tartari, multis curribus ac impedimentis relictis, & pluribus equis præcipitio amissis. Demum facilius totam Provinciam Fokien occuparunt, quam alii potuissent prohibere: vix enim tantum temporis in ea occupanda insumpserunt, quantum necessarium est ad eam facile perambulandam. Ipse Imperator, cui nomen Lunguus (quod Draconem Belligerum sonat) ovi se quam Draconi similem magis præstitit, aufugiens cum valida militum manu, si numerum spectes. Sed nec sic Tartaros effugit: nam pernicibus equis eum insecuti, sagittis hos fugientes velut ovium greges mactarunt; ipseque Imperator derelictus à suis, inter occisos creditur mansisse: numquam enim amplius de eo quidquam auditum est.

*Lunguus
Imperator
occiditur.*

Quia ergo tota Provincia ultro sese dedit, & facilius quam ulla alia occupata fuit, nullibi vim repellentibus Sinis, parum passa est à Tartaris; quinimo pluribus ex ea militibus assumptis, & aucto exercitu, eodem deinceps victoriæ cursu in Quangtung irruerunt. Illud rarum, pari felicitate ac velocitate usum fuisse alterum Tartarorum Ducem, cui ut mediterranea subigeret, mandatum erat. Nam eodem tempore, per Huquang & Kiangsi victor transiens, in Quangtung pervenerat; & primam illius urbem Nanhung, vim experiri volentem, igne ferroque delevit. Ita à duplici exercitu facile subacta est Provincia Quangtung. Inde vero unus exercitus ad Peking, dives spoliis, ac victoriis nobilis, revocatus est; relicto tamen in singulis urbibus præsidio, & designatis Imperatoris Tartari nomine Magistratibus, tam Togatis, quam Militaribus.

*Quangtung
Provincia
invaditur.*

Prudentiores, huius facilitatis causam in occupanda Fokien Provincia aliunde conjiciunt, quibus & ego subscribo: Erat tum temporis in ea famosissimus pyrata, Chinchilungus nomine, hic ex Fokien oriundus, ac vili loco natus, Lusitanis primum Macai, mox Hollandis in Formosa (ita Insulam vocant) ut famulus servivit (Iquon exteri omnes vocabant) omnibus notissimus, Hispanis, ac Hollandis: non ita multo post pyrata evasit; ubi vero ex parvis initiis ingentes congregavit classes, ingenio ac manu promptus, ad tantas demum divitias ac vires pervenit, ut Sinicum Imperatorem vel æquaret, vel superaret: nam totius Indiæ mercimonia solus obtinebat, cum Lusitanis Macai, cum Hispanis in Philippinis, cum Hollandis in Formosa ac nova Batavia, cum Iaponibus, nec non reliquis Regnis, ac Insulis hujus Oceani Indici ditissima habebat commercia. Sinicas merces solus per suos educebat; Indicas autem & Europæas, ac argentum reducere solitus. Cum enim ab Imperatore Sinico criminum veniam extorsisset potius quam obtinuisset, ita viribus auctus est, ut jam classes ter mille navium instrueret. His non contentus, occulte Imperio inhiabat: verum quia probe noverat, nihil se efficere posse, dum Imperialis Taiminga Familia superesset (numquam enim populus aut Præfecti illum admisissent, quinimo, ut perduelli restitissent potius) hac Tartarorum occasione sperabat illam extinguendam: tum contra Tartaros, tamquam Sinarum hostes, arma pia pro Sina, ac ab omnibus passim arripienda sumere

*Famosus
pyrata
apud Sina.*